

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 83. ANUL XVII.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. postale, cu bun gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 1931 Octomvre 1869.

in provinciole din Monarchia pe anu, anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratiile se platescu pentru intea ora cu 7. cr. virulu, pentru a dou'a ora cu 5. cr. si pentru a tria repetiro cu 3 1/2. cr. v. a.

Din Dalmati'a.

In 18 l. c. unu despartimentu de trupe imparatesci a curatitu Crkazze de insurgenti si a prevediutu fortulu Dragalj cu provissiuone. In 20 s'er'a avu colon'a de trupe a colonelului Fischer o lupta, in carea insurgentii fura respinsi cu perderi mari; dintre ostasi fura doi raniti. Insurgentii se intarescu in Cattaro prin omeni si munitione, asiá incátu in 16 a l. c. se aflá acolo la vr'o 10,000 de barbati. Din Lisano incependu imperatescii au curatitu dealurile de prinpregiuru prin tunuri de munte. Colon'a principala si-a intinsu castrele la Creslau, iera colon'a laterala a colonelului Fischer inaintéza. Comandantele se afla in posetiune de a trage unu cordonu pre lángha Montenegro si Hertiegovin'a si a intretaiá incátu-va comunicatiunea.

Se vorbesce; ca locotenintele marsialu campestru contele de Gondrecourt, de presinte in disponibilitate, carele e chiamatu de Majestatea sea la Pest'a, va fi denumitu de comandante in Dalmati'a, spre a operá cu mai multa energia. Pana acum'a comandéza acolo generalulu Wagner.

Dumineca in 11/23 insurgentii au luat, se dice, prin tradare fortulu Stanjevics, la care impregiurare a cadutu unu oficeru si doi ostasi, doi fura raniti, restului garnisoni de 40 de feciori iau datu insurgentii libertatea, fiinduca voru a si crutiá proviantulu. In acestu fortu au afluu insurgentii multa proviantu, unu depositu mare de pravu si doue tunuri, din alte parti se dice, ca f. Stanjevics nu aru fi avutu tunuri. In 23 dupa amiedi atacare insurgentii forturile Trinit'a si Goroz'd'a, fura inse respinsi prin doue batalione si patru tunuri dupa o lupta de 3 ore cu perderi mari. Dintre ostasii imperatesci au cadutu in lupt'a acés'a 4 feciori, 7 si unu oficeru suntu raniti, iera insurgentii sa fi avutu 30 de morti si raniti. Insurrectiunea se latiesce pre di ce merge si s'a intinsu pana la frontier'a Albaniei, unde se pare, ca voru a se concentra insurgentii, asteptandu pote ajutorare dela Albanesi, cari suntu de o vitia si de o religione cu ei, apoi se tragu si pentru aceea cátra mare fiindu ca pre acolo mai curendu le pote veni ajutoriu si le stá deschisa retragerea. Numeralu trupeloru imparatesci, cari s'au tramisu pana acum'a pentru suprimerea insurrectiunei e numai 3800, prin urmare nu e mirare, déca pana acum nu s'au pututu lua mesuri mai energice. Apoi trupele tramise acolo nu suntu dedate cu lupt'a de munte si cu strapatiile de acolo. Se crede, ca voru decide in Vien'a a tramite pre câmpulu de bataia regimente de grenicieri croato-slavoni. —

Pre lángha tote fatiarniciele de neutralitate ale Montenegrului si a Herzegovinei totu s'a adeveritu mai in urma, ca aceste a spriginitu rescól'a, cáci intre insurgentii prinsu suntu si doi montenegrini.

La inceputu se paré, ca mai cu inlesnire va succede de a nadusi rescól'a Dalmatiniloru. Dupa ce in sa in dilele din urma operatiunile soldatiloru imperatesci a fostu fara succesu mai cu séma, dopa cum spune: Wiener Abendpost, din caus'a impregiurárilor locale nefavoritóre, a tempulu celui reu, care de regula tóma acolo este nefavorituriu si mai cu séma din consideratiuni moderatóre cátra insurgenti, ca dóra se delaturá insurrectiunea prin intielegeri reciproce, asiá in 25 Octobre s'a luat mesuri mai serióse in contra insurgentiloru. Seriositate si energi'a, dice „Neues Fremdeblatt.“ care se desvólta acum in conducerea resbelului ne face sa sperámu, ca ce s'a neglesu pana acum se va direge, tramitendu-se in contra insurgentiloru o trupa, care i va derimá si discouragiá. Si cá sa succéda acés'a mai curendu nu trebuie sa li se

dea tompu, cá sa se intarésca prin Rajanii din Hercegovin'a.

Diet'a Ungariei.

Presiedintele Somssich si esprima post'a, ca ceriulu sa conduca pre Maj. Sea in caletori'a in Orientu si salu aduca ierasi in fericire in mediuloculu poporeloru iubite. (éljen lungu duratoriu) Se petrece la protocolu. Madarász postesce a se adauge in protocolu, ca despre atari caletorii sa se consulteze si diet'a, acuma postesce, cá caletori'a acés'a sa aiva urmari bine eventatóre si pentru popóre. Presiedintele anuntia incursele. Deputatulu Halász si preda protocolulu alegerei sele. Mai multi deputati predau petitiiuni din dilerite parti. Aless. Csiky interpeléza pre ministrulu de interne in privintia unoru afaceri ale orasiulu Erlau cu edificiuu scolaru. Németh urgéza respunderea la interpelatiunea sea facuta in afaceri ale comitatulu Heves. Simonyi interpeléza pre ministrulu de comunicatiune pentru tiparirea unoru pacturi ale statulu. Mátyus interpeléza pre ministrulu de justitia despre una escesu alu panduriloru din comitatulu Baranya, ce lau facutu cu ocaziunea alegeriloru in Szt. Lorincz, unde au omorátu pre unu alegatoriu si au ranitu pre alti siepte. Cere o procedura mai stricta fatia cu pandurii, cari au fostu elibarati de judele investigatoriu. Ministrulu de justitia Horváth 'lu indrepta a apelá in privintia acés'a pe calea legale, ne fiindu chiemarea ministrulu a se mestecá in decisiuni judecatoriesci, ci numai a supraveghiá totulu. Dupa altele se primesce propunerea lui Madarász, cá nefiindu interpelatiunea la loca, ces'a sa o ia simplu la cunoscentia.

Ministrulu de justitia respunde la interpelatiunea lui Németh, pentru ce s'a tramisu comisariu regescu in comitatulu Hevesiului, ca decisiunea comitatulu comitatensu alu Hevesiului a vatematu regimulu si legile, aratandu mai pre largu cum si prin ce. Dupa altele Németh, pre carele in vorbirile sele 'lu aprobéza stáng'a meru, propune, cá i. casa se dojenésca prin o decisiune procedur'a regimulu in numit'a afacere, sa céra pedepsirea comisariului (Iul. Szapáry) pentru unele ilegalitati comise si sa ia mesuri, cá sa nu se mai vateme municipalitatea constitutionale prin tramiterea de comisari regesci. Dupa mai multa desbatere si vorbiri prosi contra primirei acés'a propuneri, se trece la votisare. Neputendu-se aflá resultatu, fiindu ca drépt'a facea larma mare se trece la votisare nominale — din care resultéza, ca propunerea este respinsa cu o majoritate numai de 27 voturi.

Unu a deveru.

(Urmare.)

Nonumai dintre invetiatori au datu prin insarcinarea aratata supremulu inspectoratu alu scóloloru nóstre conf. mána de ajutoriu intru a provede scólele nóstre populare cu carti mai corespundiatórie scopulu, decátu cele d'anteiu, ci si alti barbati literati de ai nostri, pre cari adeca nu s'au sfiutu supremulu inspectoru, a-i insarciná cu asiá ceva; atátu o parte din acés'a, cátu si opurile lor, 'i va aflá dlu cor. insemnati cu numele lor in nr. 72. a. c. alu „Telegrafulu romanu.“

Pre cei, carii stau dea dreptulu sub mána sea, 'i pote insarciná cineva, sa-i lucreze ceva necesariu, inse pre cei-lalti, dupre nece o lege, nece de cum, nu! — chiaru de 'i-s'aru paré dlui cor. modulu acés'a de procedere in administrarea afaceriloru scolari si vitiosu si daunaciosu inaintárii! — cu lóte ca dlu cor. nu pote aratá nece o carte scolastica buna si corespundiatória cerintieloru scólei nóstre populare, pre carea inse, pentru ca aru fi tiparita in alta ore care tipografia, iar nu in cea

archidiecesana gr. res. din Sabiu, si pentru ca nu aru portá timbrulu unei asemene insarcinári, amu vedé-o lipsita de onórea, a ajunge in mánile eleviloru scólei nóstre populare!

Desvoltarea scólei nóstre populare in modulu acés'a, vedemu, ca a urmatu si urméza cu pasi firesci, si — cine scie, sa fi auditu vre-o data, sa fi vediu vre-o data, ca firea (natur'a) au cadutu in progresulu ei in stare de compatimire?!

Fire-aru inse cine-va in capulu unei trebi; presupunere-aru in sarituri, in stángacii o inaintare mai buna intru a si ajunge vre unu scopu: — urmándu astfelu, au nu s'aru cai?

c) Mai incolo dice dlu corespundinte: „Déca in scóla se introducu numai cartile compuse in urm'a insarcinárii insp. supr. de scóle, apoi scriitorii, cari dintru intemplané seu din desgratia nu au onórea sa fia insarcinati si ei de a compune carti, 'si potu pune condeilu de cuiu: iata monopolulu! si unde e monopolu, acolo se intielege, cá nu e emulatiune, nu e concurentia, si unde lipsescu aceste, incéta si perfectiunarea producentiloru si imbunetáirea si producteloru.“

Aici compatimim pre dlu cor., cáci póta asiá mare spaima de monopoluri, chiaru cá copii de stafii!

Déca, dupre cum amu aretatu mai susu, supremulu insp. de scóle au trebuitu sa insarcineze pre cineva, a compune carti scol. mai bune, cá prin aceste sa se póta scapá odata de cele d'anteiu mai rele; va sa dica acés'a monopolu?

Amu aretatu si carti scol. dela neinsarcinati introduse oficialminte in scól'a nóstra populare; acés'a inca este monopolu?

Monopolu, déca supremulu inspectoru alu scóloloru gr. res., cá unu medicu bunu, nu pote amestecá in leacuri tote soiurile de ierba, cum 'i-aru poté-o dá cineva?

Monopolu, cáci nu au potutu deprinde inca pre mai multi, sa-'i culéga ierburite cerute?

In ce se cuprinde daru monopolulu, care a priceinutu dlui cor. astfelu de fiori panice, de nu cumva in prea mult'a simpatia, ce o are domni'a sea cu bietii scriitori, cari dintru intemplané seu din desgratia nu au onórea, sa fia si dloru insarcinati cu compunerea de carti scolastice?

Pentru acés'a, l'amu sfatui, sa nu se supere asiá tare, fára de a luá sém'a, ca cine plánge pentru toti, aceluia 'i-se seurgu ochii!

Dlu cor. 'si-aru face insu-si domniei sele multa bine, déca aru avé bunetatea, a se crutiá cu atát'a compatimire; cáci déca pana acum nu a fostu insarcinatu vre unulu dintre scriitorii domniei sele, a compune carti scolastice dintru intemplané antea, 'i-va veni rendulu, a se insarciná in intemplané a dóu'a; ier' cátu pentru cei caduti in disgratia, pote insu-si cugetá, ca acés'a voru fi gresitu ceva; fiindu cá numai o asemene fapta trage dupa sine disgratia; pre unii atari, cere rezonulu, nu a'i compatimí, ci a-i indreptá, pre cátu adeca pote cineva, induplecándu sa 'si cunosca gresiel'a, care o voru fi facutu, sa le para reu, pentru ca o au facutu, sa se otarésca a nu o mai face, apoi sa 'si implinésca detorintiele chiamárii lor cu scumpetate si demnitate, iubindu bun'a-cuviintia; — prin acés'a nu 'iaru poté pune in stare, a fi si dloru insarcinati?

Altmintrea, intre cine s'aru poté face emulatiune? cine aru tiené concurentia? —: cá sa nu inceteze perfectiunea producentiloru si imbunetáirea producteloru!

Séu dóra crede dlu cor., ca cu acés'a scriitori, pre cari 'i scie domni'a sea, ca ambla sa se elibereze de datorintie, va poté tiené pieptu, combaté

și resturnă pre grozavulu monopolu de cărți scolare din archidieceasa, pre vestituluri uriasu, inimiculu princesei, Micomicon'a? — se insielă forte tare! — acești scriitori nece că aru dá bine fatia cu ingrozituluri uriasu, și indata aru parasí și pre mecenatele loru și totu, aru aruncá condeiuulu, séu ca Paru pune in cuiu, și — aru tulio la fuga!

5. Dupa acést'a dlu cor. mai arata odata, ca este contrariu monopolisării cărtilor scolare „chiaru și deca acést'a s'aru face nu intru interesulu vre unui particularu, ci intru interesulu unui institutu, cum este tipografi'a archidieceasa;“ trece la pretiulu cărtilor: „Cându e vorb'a de cărți scol., dela ele (cere) inainte de tóte, cá sa fia bune, apoi sa fia estene cátu se póte, și in urma numai: cá o parte din profitulu, ce ele dau, sa tréca intr'unu fondu publicu.“

Doresce imultirea fondurilor tipografiei; nu póte inse dori, cá ea „ce are de a servi culturii sa se inavuliésca pre contulu culturii“; acést'a o doresce „cu atát'a mai putienu unui individu.“

a) Monopolisarea cărtilor scolare; dupre cum amu aratát'o mai susu, s'au facutu, nu in interesulu vre unui particularu, nece in interesulu tipografiei archidieceane, cá institutu filantropicu, ci chiaru in interesulu poporului romanescu gr. res.

Ficare particularu din archidieceasa traiesce din banii, cari si-i cástiga elu insu-si muncindu la meseri'a lui, care a invetiát'o; fára cá sa accepte, séu sa pretindia, a'i face tipografi'a archidieceasa si lui parte din banii cástigati tiparindu prin monopolisare cărți scolare!

Tipografi'a archidieceasa nece ca este menita, a tipari numai cărți scolare, nece ea a tiparitu acum'a, séu tiparesce inca numai de acestea; in atare casu aru trebú sa aiba tiparite de acestea, atátea, incátu n'aru mai incapé in tóte librariile dia tíera (asiá ceva póte ca numai dlu cor. va fi vedutu undeva); ci ea tiparesce cărți si de ori-care altu cuprinsu, incátu iarta acést'a adeca legile presei; prin urmare monopolisarea de cărți scolare nece tipografiei archidieceane nu'i póte aduce vre unu folosu; — sa dicemu totusi, ca dela sutele de mii de exemplarie ale câte unei cărți scolare tiparite, pre care adeca le va fi sciindu dlu cor., i remáne ceva cástigu; — daru apoi — fantasmele i voru fi aducendu chartia, farba, i voru fi reparându literele de metalu, cându se tocescu, i voru fi dregându testurile, cându se strica, voru fi mánundu colegerea si tiparirea, voru fi aducendu luminári, lemne, voru fi matorându urloiulu s. a. s. a. voru fi servindu, cá economu alu institutului acestui'a, numai in ciud'a si necazulu necredinciosiloru, cari nu voru sa-i recunósca acestu cástigu banalu faimosu?

Inse interesulu, pre care lu aduce acést'a monopolicare a cărtilor scolare poporului nostru din acést'a patria, este forte mare: ea cultivéza mintea eleviloru poporului nostru impartasindu-le cunoscintie lolositorie, le imple anim'a de dragoste cátra, si-i intaresce in credinti'a strabuniloru nostri cea adeverata, apoi cresce din ei fii buni si natiunii nostre románe si ai patriei!

b) Cártille scolare, esite din tipografi'a archidieceana gr. res. prin acést'a monopolisare suntu bone, ba inca cu atát'a mai bune cu cátu, cá dintrensele sugendu temeiele culturii si educatiunii morálu-religióse si nationali inteliginti'a nóstra cea tenera, o vedemu, fiind ca, ceace invetiá omulu la teneretie, i frugiferéza sentimentele pána la grópa, desvoltata in fii credinciosi ai maicei nóstre bisericici cei adunate si ai dulcei nóstre natiunii si cetatieni vrednici ai statului! — cari nu policescu in fati'a inteligintiei, ceice au gustatu principiile culturii si educatiunii din cărți scolare tiparite de altii! — si cea-falta parte a populatiunii nóstre s'au desceptatu prin monopolisarea de cărți suslaudata pána acumu intru' atát'a, incátu au prinsu a se apropia de, si a imbratiosia meseriele, artile si negotiulu rezonabilu!

Nu suntemu fantastici, nici lunatici, nici statatori pe locu, nici dor' superstitiosi, sa luámu adeca cártille acestea de perfecte intru tóte in feliuulu loru si stadiulu, la care au ajunsu pána acum desvoltarea scólei nóstre si prin ea a poporului nostru, dreptu colmea perfectiunii! — ; voimu, dara si contribuimu din respoteri la imbunetátirea cartiloru nóstre scolare si a stárei scólei nostre in tóta privinti'a; inse pentru acést'a nu se cuvine a huli, séu chiaru a blastemá pre Preademni' Barbatu ai nostri, cari si pentru ca ne au creatu cu forte multa truda si sudóre acestu obiectu de reformare, si inca se silescu din respoteri, ne inlesnescu, ne ajutorescu si pre noi, alu imbunetati, alu nobilitá promovándu cátra perfectiunare; — nu dicemu mai multu, fiindu ca la acést'a nu credemu sa póta ajunge vieti'a nóstra; — acést'a este tem'a urmasiloru nostri!

Ce aru meritá dar' cineva indrasnindu, a luá in desiertu prea maritulu Nume alu Preabaviloru nostri Barbatu ai secululu nostru anteloptatori intru a preface sórtea poporului nostru in mai buna, unu Nome — demnu de celu mai onorificu locu in paginile istoriei neamulu nostru;

Catu de fericiti s'aru fi tienutu, deca aru fi mostenitu si Ei dela antecesorii loru o scóla organizata, cu invetiatorii ei, cu cártille ei dreptu obiectu de reformare; in atare casu, firesce, scóla nostra ar trebú sa fia adi multu mai iuaintata!

c) Cartille esite din tipografi'a archidieceana gr. res. prin monopolisare suntu si forte estine;

pretiuulu loru (si inca legate!) incepu cu 20 cr. v. a. mai susu nu; cari trecu in Nr. 72 alu „Telegrafulu romanu“ peste acestu pretiu, nu suntu menite pentru elevi. Cerceteze acumu dlu cor. despre cártille scolare, esite din alte tipografii, despre cártille prescise prin instructiunea min. Thun, despre celea ale scóloru altoru confesiunii din tíera si va afiá usioru dela librari, cu ce pretiu le vendu; noi tienemu, a fi nedemnu, spre a-i aratá dlu cor. pretiulu, a huli cártille altora!

Amu vedutu pretiulu cărtilor scolare din tipografi'a archidieceana gr. res., cátu este de diosu; tipografi'a are si cheltuiela cu ceea, ce se cere la tiparirea cărtilor scolare: nu potemu dar' dovedí, care va fi partea din profitulu, pre care dlu cor., cu tóte ca pretinde o scadere a pretiului cărtilor scolare si mai insemnata, o onoréza totusi cu demnitatea, de a trece intr'unu fondu publicu; dar' si aici apoi face nedreptate partii ceialalte din acestu profitu, nedandui adeca acestei'a nici unu destinu!

(Va urmá.)

De lánnga Ternave.

Egala indreptatire neobservata.

Cându jaceamu toti sub greutatea absolutismulu, se audiau neintreruptu voci din partea magiariloru condamnátoria de sistemulu bachianu si de tendintie de germanisare. Veni la mijlocu resbelulu italianu din anulu 1859, care causa lacuni mari de feciori in armat'a austriaca, dauna insemnata in tesaurulu statului si perderea unui teritoriu.

Dupa estrea diplomei din 20 Octobre 1860 incepura magiarii a ne cántá despre imbratiosirea fratiésca, despre egala indreptatire si despre aplicarea proportiunata — a unui numeru mare — de barbati ai natiunii románe si la posturi mai inalte. Dara cându veni ocaziunea de a dá probe despre cele promise, cându venira dlu cor. magiarii 1867 la putere uitare séu nu voire a mai sci de promisiunile facute, cáci ne este inca in próspeta memoria cum cu ocaziunea alegeriloru de functionari an. 1867 in comitate si in scaunele secuiesci, cu exceptiunea comitatulu Clasiu si alu Hunedórei, unde se luara in consideratiune si se aplicara si románi — románii cadiura cá prunele, si se inlocuira cu magiari; cadiura ce e dreptu si magiari, cari serviseru sub absolutismu, in sa nu spre dauna economica-nationala cum se intempla la románi, cáci magiarii cadiuti se inlocuira iera cu magiari, pre cându cum amintiu mai susu, románii cadiuti se inlocuira iera cu magiari, — cadiura mai incolo si dela alte dicasterii ale tíerei barbati románi din posturi cardinale.

Tabl'a regésca din M. Osiorheiu, la care au

FOISIÓRA.

Frumosulu la obiecte si frumosulu la fapte.

(Unu tractatu esteticu cetitu de Ilariu Puscariu in Societatea literaria a romániloru din Vien'a in Apriliu 1869.)

Déca vomu analizá vorbirea ómeniloru, aflámu cá ea sta din legarea notiuniloru, ce le abstragemu dela obiecte. Legatur'a acést'a a notiuniloru nu póte fi arbitraria, ci trebue sa fie basata pre natur'a obiectelor. Legarea de dóue notiuni este judecata. Judecátile, ce se facu asupr'a obiectelor, potu privi materi'a obiectelor séu form'a acelor'a. Judecátile, ce se facu asupr'a materiei, se numescu si judecáti logice, si cele asupr'a formelor obiectelor se numescu judecáti estetice. Contrariu acést'a nu vré se insemnedie ca judecátile estetice aru fi nelogice, fára deosebirea acést'a se face cu privire la modalitatea, prin carea ajungemu la aceea judecata. La judecátile aci numite logice „per excellentiam“ ajungemu séu analizándu unu conceptu, in conceputele din care sta si este judecata analitica, asiá d. e. conceptulu de auru contine in sine o multime de alte concepute asiá galbenu, tare, greu, etc. Dicându un'a din aceste despre auru, cunoscintia de auru nici s'a maritu nici s'a imputienatu fára amu disu unu ce despre auru, care este in finiti'a lui; séu deducemu unu predicatu dela unu subiectu nu nemidlocitu, fára midlocitu pre unu drumu mai lungu alu concluselor si este ceea ce numimu sintesa (a priori si a posteriori). In ambe casurile este spiritulu activu, meditendu si combinándu si totu deodata l'ermuritu de nisce legi ale spiritulu, care legi le numimu noi legitatea si ne

conducu la cunoscerea a d e v e r u l u i. Cu totu altmíntrelea se nascu judecátile estetice: Aici spiritulu este mai multu pasivu, cáci vadiendu omulu o referintia de forme a obiectelor, unde cátu de cátu spiritulu nu póte remanea indiferent, dice despre acelu obiectu ca este frumosu séu este uritu.

Déca esaminámu dupa modulu cum a ajunsu elu la acést'a judecata, aflámu ca nici o combinatie logica nu precurge, fára impressiune totala, ce o capeta prin formele acelu obiectu si o exprima elu spontanu. Cumca acést'a este o impressiune totala, ce o face formele obiectulu asupr'a omulu, si ca spiritulu omulu se are aci mai multu pasivu, se vede de acolo cá deca l'ai intrebá pre unu atare omu, care si-a datu judecata in privinti'a frumosulu séu a uritulu, ca de ce numescu elu acelu obiectu frumosu séu uritu? nu aru sci se-si dée sém'a fáre celu multu aru dice ca e frumosu séu uritu pentru ca i place séu i displace. Prin acést'a n'a disu cu nimicu mai multu cá intáiu. Dupa ce amu rectificatu distingerea acést'a in judecáti logice si judecáti estetice voiu trece la espunerea generala tractatulu acestui'a. In multe judecáti, ce facu ómenii despre lucruri se intempla, ca judecat'a unui'a se divergiedie de a altui'a. Acést'a se intempla inca si in judecátile numite mai susu logice, unde formulile logice, care le posedu totu omulu cu mintea sanetósa, restringe pre fraciune la unu ce, ce numimu noi adeveru. Déca inca pre acestu terenu se afla divergentia si laxitate apoi acestea se arata si mai tare pre terenulu esteticu, unde la aparintia nu esista atát'a putere restringátore la recunóscrea unui lucru de atare. Observámu de multe ori, cum in privinti'a frumosulu nici judecátile la doi individi nu se buescu in tóte, ci

dupa ce unu pre altu reciproc s'a incercatu a se capacítá despre parerea sea, nesuccesándu acést'a finescu cu dicál'a cea atátu de cunoscuta „de gustibus non est disputandum“ séu cu un'a din variatiunile acestei dicale. Acést'a impregiurare la o privire superficiala arunca pre cineva intr'unu scepticismu in privinti'a frumosulu, ca nu aru esis'a, unu frumosu absolutu pentru toti ci numai subiectivu, ce corespunde numai la individu. Sciinti'a estetica, care prin Herbertu a luat unu aventu mai mare, arata conditionile prin carea e ceva absolutu frumosu séu uritu. Fiindu acést'a sciinti'a de unu interesu practic si conditionándu desvoltarea gustulu frumosu adeverata cultura, amu credutu a nu fi fára interesu o tractare scurta a regulor estetiche, precum sciinti'a moderna a esteticei le-a desvoltatu.

Inainte de tóte observedu aci ca judecat'a asupr'a frumosulu, resp. uritulu nu se nasce nemijlocitu prin afectarea simtiriloru nóstre asiá d. e. se dice de o flóre, ca mirósa frumosu nu in sensu esteticu. La simtiulu esteticu ajungemu numai in urm'a impressiunii, ce o face receptiunea castigata asupr'a sufletulu nostru. Receptiunea póte afecta nervii omulu cu ocaziunea primirii ei intr'unu modu placutu séu neplacutu, fára cá se fia placere in sensu esteticu de care e vorb'a aci. In sensu esteticu nu place nici odata o simticiune singura ci unu complexu de simticiuni, si nu place organuu, care este numai mijlocu, ci spiritulu asiá d. e. la audirea unei musici nu place urechiei ci spiritulu, care singuru numai este in stare de a primi singuraticele tonuri (nu unulu) in ordinea succesiune, ce facu frumosu. La privirea unei regiuni, care are conditionile frumosulu nu afectarea nemijlocita facuta asupr'a uervulu ochiulu place, ci total'a im-

fostu până la 1867 unu vice-presedinte român, 6 asessori, unu vice-director de fiscalatu, unu secretariu, unu adjunctu de archivu și 3 cancelisti rom., se organiză estu anu incorporându-se cu forulu apelativu a 2 lea din Sabiu pentru fundulu regescu, prin urmare numărulu personalului au crescutu, și de sine se întielege, ca trebuia sa crească și numărulu functionarilor români, dară: umgekehrt ist auch gefahren. — In locu de a cresce scadiu numărulu asessorilor cu 2. In loculu vice-directorului dela fiscalatu nu se alesc iera români, precum nici in loculu secretariului, dupa numirea de acum — pôț biró — adjunctulu de archivu se denumí iera. Se mai denumira 3 concipisti (unulu nu a primitu) și doi cancelisti.

Personalu întregu la acestu Dicasteriu constă din 63 de individi, dintre cari nu este inca denumitu unu v. presedinte, care postu este inse rezervatu pentru unu magiaru. Nu este denumitu unu asessoru și directoru de cancelaria. Ca se va denumi de asessoru in locu vacantu și de directoru magiari, numai incupe indoiala.

Se scie inse ca între 63 ampioiati suntu 11 români, 38 magiari, 9 sasi și 3 germâni.

Impartiti dupa cathogorii.

Români: 1 vice-presedinte, 5 asessori, 2 concipisti, unu adjunctu de cancelaria 2 cancelisti.

Unguri: 1 presedinte, 1 v. presedinte, 11 asessori, 4 suplenți de asessori, 1 Secretariu presidialu, 14 concipisti, 5 cancelisti.

Sasi: 1 v. presedinte, 3 asessori, 1 v. directoru de fiscalatu și 4 concipisti.

Germâni: unu asessoru, 2 cancelisti.

Mai suntu de nou denumiti 9 servitori de cancelaria, între cari 7 magiari, 1 român și 2 sasi, — apoi 6 diurnisti.

Cându vorbim de diurnisti nu potemu lasă neamintitu unu casu specialu, ca, cându s'au luatu acei 6 diurnisti — toti magiari — 3 cu câte 1 fl. 3 cu câte 90 xr. pre di, unu singuru român cu numele Veraranu fostu la militia 10 ani, mai multi ani ca sergentu, și in asta calitate esitu dela militia 1854, in care anu aplicatu la unu tribunalu apelativu ca accesistu, unde a servitu până la 1861. cându veni in disponibilitate, iera dela inceputulu anului 1862 servu la 1866 disolvatu tribunalu criminalu provincialu din M. Osiorheiu totu in aceea calitate, apoi in 1867 devenitu pensionatu cu 122 fl. 50 xr. pre anu, petitionă și elu la presedintele tablei regesci Bar. Apor pentru unulu dintre acele 6 posturi de diurnisti, in sa fara rezultatu! se dederă tôte numai la unguri, macaru dintre acesti diurnisti, numai 2 suntu asiă lipsili că aspirantulu rom. 2 aru puté

trai și fara acestu diurnum, 2 dintre cari unu pensionatu, erau dejă aplicati, unulu la Magistratu ceta-laltu la oficiolatu scaunulu de aici cu diurnum de câte 80 xr. pe di.

Vedemu ca ministeriulu ungurescu de justitia pre lănga tóta uniunea Transilvaniei cu Ungaria a respectatu indigenitatea transilvanilor și a denumitu la acestu dicasteriu totu barbati din Transilvania.

Scimur ca dupa conscriptiunea din 1857 suntu in Transilvania unu milionu și cireiter 4 sute de mii români, magiari cinci sute de mii iera și 2 sute de mii, prin urmare români suntu de 2 ori asiă numerosi că toti locuitorii celoru-lalte natiunalități.

Se veda lumea acum proportiunea la aplicarea de individi la acestu foru apelativu! 11 români, 38 magiari faptice denumiti. Intre 4 suplenți de asessoru nu este unu român, secretariu presidialu este asemenea magiaru, directoru de fiscalatu și unu vice-director magiaru, nici unu român etc. și totusi unu aspirantu la unu postu de diurnistu nu se primi.

Acum se mai punemu întrebarea ca unguirii solvéza in Transilvania mai multa contributiune, și pôrtă alte sarcini ale țierei, séu români? Au datu magiarii feciorii cei mai multi la militia, séu români? Nu regimentulu român alu 50-lea și alu 63 lea curatu român numitu: „König der Niederlande“ dela Bistritia au luat in 24 Iunie 1866 Custozza cu asaltu dupa perderi de atâti ofițieri eroici și feciori români? Apoi ce a facutu Colonelulu Bar. Ursu că român la Lis'a inca se scia, și apoi românii totusi se fia asiă tractati?

Mai incolo presedintele tablei regesci Bar. Apor se încercă in 1866 a delatură doi asessori români dela tabla, pre Gaitanu și pre Romanu, cându in sa esistându cancelari'a aplica nu-si puté realiză planulu, dară nu odihni dupa ce venira magiarii la putere incepu a miscă tôte pietrite de nou și atunci si ajunse scopulu. Nu se satura in sa cu atâta, ci la organizatiunea din estu anu a tablei regesci esoperă delaturarea inca a 2 barbati ai natiunei române și anumitu a asessorilor Mateiu Papp Grideanu și Antoniu Stoica, cari suntu cei mai cualificati, mai muncitori și condusi de simtiulu dreptății in etea cea mai robusta, și pre cari nu-i au potutu seduce neci încercările majestrite și tractările brutale ale presedintelui Apor. Acesti 2 barbati precum și celalalti doi mai susu amintiti, anteu delaturati, nu s'au retrasu neci odata a aduce jertfe și in bani in cause nationale. Nu aflăm cu cale a instră pre cei depusi mai nainte, ci ne punemu întrebarea: Ce pôte fi caus'a delaturării bar-

batiloru natiunei rom. din posturi, decâtu aceia ca magiarii aru avea de cugetu a urmari strinsu programei loru ca pre rendu se lipséscă pre toti barbati români din posturi spre a numai avea poporulu român dela cine mai cere svatu séu macaru in viatiune in contra apucaturiloru și faradelegiloru straine.

Ampioiati români au fostu binevedinti din partea natiunei loru in servitiile de ei ocupate, nu au pôtitu și nu potea pôti a fi delaturati precum au facutu natiunea magiara in contra barbatiloru loru, nu dintr'alta causa decâtu ca se capete și altii de și nu au merite, plata de pre spatele poporului, ce e cu atâtu mai tristu, ca statulu trebuie se platéscă salariu noue și pensuni, cari cele din urma se puté ocoli, lasându-i in servitiile loru cari nici decum nu le competéza magiariloru.

Deci natiunea româna intocm'a unei maice dulci, care vedindu-si copilulu maltratu, cauta dupa maltratoru, dupa caus'a maltratării și pretinde satisfactiune, nu mai pôte suferi astfelu de tractări cu fiii ei, ea vrea se scie caus'a delaturării din posturile loru, tocm'a asiă precum pretinde și drepturile sele egale, pretinde deslusire dela Inaltulu Guvernu ungurescu, căci altmintrea nelamurindu această delaturare se va consideră și aceea tocm'a asiă de nejustificatu, precum au fostu și suntu tôte maltratările magiariloru nejustificate factia cu românii din punctu de dreptu nationalu, și va însemnă și acesta desconsiderare și nedreptate in istoria pentru a judecă posteritatea asupra atâtoru nedreptăti.

Din Banatu, (Carasiu) de lănga Vorsietiu, in Octobru 1869.
(Urmare.)

Vedi tocmă asiă împregiuraro ne faci și pre noi că sa nu acceptăm până ce ti se va respunde din partea competente la barfele meschine; și te asigurăm cătu pre d-ta de R. — atâtu și pre amiculu d-tale Redactoru ala „Concordiei“ ca de nu amu avé in consideratiune tocmă faptele lui P. simtiulu și zelulu lui nationalu la tôte ocaziunile manifestatu, moralitatea nepatata, luptele și suferintiile pentru ca a dezvoltatu pré mare zelu in trebile bisericesci nationale; de nu amu privi dicemu la aceste, apoi la intentiunea infernala a d-tale de R. — te asigurăm pre onórea noastră: ca n'aru merită și n'amu fi aflatu de demnu că sa ne dejosim intru paralisarea calumnelor nescocite de unu omu malitosu și invidiosu cum este unu anonimu eorespondente R. — alu „Concordiei“ —

pressiune, ce o face întregu asupra spiritului și care esista in elu (spiritu) că o imagine primita aci prin ochi.

Dupa aceste premise voiu desvoltă, pre scurtu procesu prin care ajungemu la o judecata estetica, încatu se pôte face acest'a într'unu elaboratu scurtu. Partea aceea a spiritului, prin care cuprindemu frumosulu o numim simtiu esteticu. In puterea acestui simtiu suntem noi in stare că sa dăm judecata estetica „este frumosu séu uritu“ dimpreuna cu gradurile dela aceste judecări. Gradulu in care se manifestéza, acestu simtiu că unu simtiu correctu, mai vioiu séu mai pregnantu 'lu numim gustu esteticu.

Vine întrebarea acum, ca pentru ce nu toti ómenii n'au unu gustu, séu ceea ce totu un'a este, pentru ce de multe ori ceea ce pentru unulu este frumosu pentru cel'a-laltu este uritu? căci unulu numai trebuie se aiba dreptu Caus'a la acest'a este totu aceea care este la judecările care le-amu numitu mai susu logice spre deosebire de cele estetice. Adeca deca cine-va aduce cu sine unele predispositiuni psychice, fisece predilectiuni, preocupatiuni castigate prin educatiune, familia, împregiurări locale, politice, aplicări nationali, patriotice și ocupatiune care tôte laolalta le putem numi subiectivismu, va fi totu-déun'a impedecatu la o judecata obiectiva care este cea adeverata. Pre terenulu esteticu voiu ilustră acest'a cu unu esemplu: Unu soldatu caletoresce prin țieri departate, departe de consăngenii sei. Acolo afla elu unu paréu și o coliba lănga paréu. Intregulu are numai aspectulu unei parasituri, de care cu grab'a ti vine a te departă — voiu sa dicu nici o imagina frumosa. Soldatulu suspina odata dela anima și eschiua: ce locu frumosu! Deca esaminezi dupa

caus'a placerei ce o afla elu la acestu locu, apoi afli, ca soldatulu acel'a eră nascutu într'o coliba, care eră că aceea, și ca paréulu eră că acel'a, pre unde mergea elu odinóra cu caprele — cu alte cuvinte, frumosulu aci nu jacea in obiectu ci in subiectu. — Numai distingându cine-va in sine pre omu de omu unilateralu séu desbracându-se de acele preocupatiuni, va puté face cu judecata drépta și obiectiva asupra relatiuniloru lucrurilor, fia pre terenulu ratiunei logice séu acei practice (estetice). Aflându-se toti ómenii emancipati de preocupatiunile loru, judeca într'unu felu asupra unui obiectu. In modulu acest'a numai ajungemu și pre terenulu esteticu la cunoscioti'a unui frumosu séu uritu absolutu, adeca care place resp. displace nu numai individulu, ci ómenimei, nunumai astadi (ca modernu) ci in tôte tempurile, pre scurtu nu numai că ce-va romanticu, ci că clasicitate. — De aci ne tragemu o regula estetica: ca judecat'a facuta in priviti'a frumosului unui obiectu sa fie provocata numai de referinti'a obiectului și nu conturbata prin subiectivismu.

I.
Frumosulu la obiecte.

Estetic'a că sciintia pregatesce precum vedemu pre omu de omu idealu și apoi numai cu elu pregatitu vorbesce, prescrie și tratéda de unele reguli și conditiuni, sub care este ce-va frumosu séu uritu distinge asi'a dară unu frumosu absolutu Criteriu frumosului séu uritului este placerea séu displacerea care este împreunata cu icon'a remasa in omu. La o judecata estetica nu facemu altceva fara dăm expresiune placerei séu displacerei, ce simtimu. Judecările despre gradurile frumosului suntu multe. Din aceste judecări asupra formelor se abstragu judecări de concepte mai înalte, care in sine se potu

privi că reguli séu conditiuni sub care place seu displace. Unde se pôte face judecările acestea acolo este frumosu, unde este contrariu loru acolo e uritu. Asiă d. e. atari judecări generale asupra formelor obiectelor suntu: armonia, perfectiunea etc. Voiu ilustră precatu mi ierta natur'a acestui elaboratu acest'a și prin esemple: In partea generale a acestui tractatu amu amintitu, in trectatu, că ce place nu este unu singuru membru, ci o relatiune a mai multor'a membre, astfelu in musica nu place unu singuru tonu care s'aru audi singuraticu, ci o referintia de mai multe tonuri, care successive in tempu urmédia unu dupa altulu modulându și variindu dupa regulile musicei. La unu tablou coloratu nu ajunge, pentru ca sa placa nici odata o singura colóre, ci trebuie se fia o referintia de colóri deosebite, care simultanu se faca o impressiune totala. Unu esemplu din frumosu naturei! O campia estinsa, unde nu se mai vede nici o variatiune, nu place, precându din contra o regiune plina de variatiuni între dealuri, munti, lunci, văi, și nisce radie reflectate pre acelea, de sóre in apunerea sea dau unu aspectu adeveratu frumosu; o opera dramatica, unde putiene momente suntu întretiesute, unde putiene persóne și caractere figurédia, nu place, ca oper'a care este copiosă in momente, persóne și caractere asiediate într'unu nesu causalu. Tôte aceste esemple ilustrédia acea pretensiune a esteticei, că spre a fi frumosu se cere perfectiune nunumai estensiva dară și intensiva, căci n'ajunge că se fie multi membri ai referintii, ce facu frumosu, dar sa fie și espresi și marcați in infatiosiarea loru

(Va urmă.)

Dealtmintrea ori-cine se fii dle R. trebuie sa ti-o spunem verde, ca câte le-ai afirmatu despre P. ca aru fi figuratu dupa 1848/9 ca Greisler etc. si despre a căru trecutu sciu omenii mai betrâni spune multe siodienii si basne; tôte aceste sunt cale vale, se potrivescu întocmai cu basne si siodienii de ale copiloru, si se vede tocmai din incidentulu acestei analisări biografice: ca dlu R. asemenea se potrivescu că copiii si-si pune mintea cu densii, apoi la batjocuri si ingiurii se pare a emulá eclatantu, pe pilaritia care deca se mania un'a pre alt'a 'si arunca in fatia cele mai scárnave vorbe, — chiaru si alunecările din copilaria, — dara trebuia se scie corespundentele R. alu „Concordiei“, ca nu se intréba cine ai fostu cá copilu, decâtu cine esci cá barbata maturu; cine dintre omeni de omenia va puté afirmá vre-o fapta imorala din viétii'a omenesca, — séu vre-unu faptu anti-nationalu; te provoci dle R. la inteliginti'a din Boccea-montana si cu rezerv'a a loru căti-va amici vechi ai lui P., va se dica te provoci la dusimani de panur'a d-tale ai lui P. din Boccea!

Apoi abstragendu delá aceste fratele P. dupa anii 1848/9 n'a fostu omu maturu, ci unu copilu abia in versta de 13 ani, nici n'a fostu elu Greisler, ci a vietuutu la parintele lui, carele pre tempulu de atunci erá negutiatoriu cu casa si cu avere frumósa in Bogsi'a romána, si jefuindu-lu hordele lui Rozsa Sándor au seracitu, si din caus'a miseriei n'a fostu in stare a dá crescerea cuviincioasa prunciloru sei, intre cari P. P. a fostu celu mai mare!

Vrea dlu R. se dica aceea: ca Curtius nu posede sciintiele recerute de a figurá cá publicistu si a se íti in nmele marelui si eternizatu-lui Curtius, carele nu a crutiatu nici viétii'a pentru salvarea Romei; — apoi cum se vede din totu pasagiulu corespundintei lui 'si vérsa invidi'a asupra lui P. pentru ca a devenitu notariu alu Asociatiunei románe nationale din Aradu, — vedi dle R. si parinte preotu gr. or. deca esci, — aceste tôte sunt tocmai nise fapte frumése si demne de recunoscintia inaintea ori si căru omu de omenia si bunu la anima!

Te intrebámu acum dle R. cumca: bateru se si fia fostu dlu P. ceea ce afirmi din resbunare, cum de unu asemenea individu numai inaintea d-tale petatu si necualificatu, — deveni aplicatu in diferite oficii, cá scrietoria actuariu, notariu comunale in care chiamare a desvoltatu o activitate de toti indestulitória; cum de tocmai densulu cá omu asiá neirebnicu cum lu faci d-ta dle R. avú aceea revna si diligenti'a a se perfectuná in literatur'a si limb'a romána, asiá in mesura, cá se servésca dejá de doi ani cá notariu alu Asociatiunei, unde inca a datu dovedi eclatante ca este capace de misiunea sea, si a căru'a activitate de toti este cá un'a corecta recunoscuta; a căru'a purtare solida si pacinica pre toti i-a multiamitu pre deplinu, — numai pre dlu R. — nu-lu pôte multiami tocmai acést'a insusitate frumése a lui Curtius!

Afara de aceste scie defaimatoriulu R. ca fratele P. pre lângá ocupatiunile cele multe la Asociatiune — a fostu deprinsu sub totu decursulu anului in continuu la episcopi'a aradana cu registrarea actelor, — si totusi agendele Asociatiunei nu numai ca n'au suferitu nici o scadere, ma ce e mai multu directiunea a fostu in stare a aretá in anulu acést'a unu rezultatu alu activitátei se, — cum nu l'au mai avutu! Apoi recunósce singuru dlu R. ca P. de unu tempu mai indelungatu serie si la jurnalistica sub diferite subsemnári cându de Petru, Panu, etc. dara mai multe corespundintie aparu in „Albin'a“ sub numele Curtius!

Recunósce apriatu, si dice ca detorinti'a impune a fi cu recunoscintia dlui corespundinte pentru servitiulu, ce-lu face jurnalistici si respective publicitátei, si dupa ce lauda aceste tôte incepe a defaimá, a caracterisá, pre P. cu espressioni grobiane, si apoi 'si exprima invidi'a asupra lui, ca a fostu in atatea servitile; ca „a scitu sa castige simpathi'a acelor'a doi episcopi románi din Caransebesiu si Lugosiu“, si pentru ca astadi e notariu la Asociatiunea romána aradana, dara nu scimu din ce cauza a refecutu denumirea lui P. de secretariu la inspectoratulu reg. ung. de scóle din comitatulu Temisiului, séu ca dóra tocmai acést'a impregiurare lu inghimpa mai tare pre dlu R., noi inasa asiá scimu ca P. a resemnatu de acestu oficiu scolaristicu, alu cultivatoriloru magiarsci, — inasa sa nu cngeti parinte R. — din „Concordi'a“, ca a re-

signatu pentru ca nu s'aru simti destulu de aptu spre acést'a chiamare, ci din causa ca — vedi acestu scurtu si grosu nu voiesce a fi instrumentu magiarsatoriu!

Insa nu te teme dle R., ca vedi acelu Curtius pre carele nu te sfiesci a-lu persiflá in publicu, a descrie o caracteristica neadeverata si falsa despre trecutu si biografia lui, — apoi in fine te incumeti pána a-lu presentá inaintea publiculu cá pre unu „nerománu“ afirmandu: ca densulu traiesce din sudórea románului, fára c. se fia si elu atare, fára cá cându-va se fia sacratu unu cruceriu orbu pentru atare causa nationala?! acelu barbata pre care te incumeti a-lu desnacionalisá, numindu-lu puiu de sierpe in sinulu románului etc. vedi acéla a fostu si este románu mai bunu, si mai zelosu pentru caus'a sánta nationala, a doveditu in fapta prin moral'a lui nationala, prin activitate amesurata puteriloru, de care au dispusu, si a produsu mai multe folóse natiunei decâtu d-ta dle R. — si cei ce sunt de o penura cu d-ta, — sperámu cá Curtius nu va alunecá níci macaru pre vre-unu minutu din pusetiunea in carea se afla de presertu, nu va alunecá din zelulu si activitatea neobosita, — iéra pre d-ta dle R. nesciundu-te unde esci, acelu mare factoru si nationalistu nu suntemu in stare a-ti atribui nici a diecea parte din insusitátiile si meritele lui Curtius, — ci te declarámu de unu calumniatoriu reutaciosu si malitosu!

In fine dechiarámu resolutu: ca cu acésta reflexiune la pascuili'a lui R. din „Concordi'a“ amu precurmatu si incheiatu ori-ce discursu polemicu; amu facutu aceste reflexiuni nu cá sa aperámu pre P. cáci lumea neinvidioasa-lu scie si cunósce, — ci amu aflatu de lipsa a face spre a aretá lumii cátu de fára consideratiune suntu unii omeni cându-si resbuna. —

Ungurii dle R. amici dará mai buni ai d-tale si ai „Concordiei“, — decâtu a lui Curtius din „Albin'a“ — nisuescu din tote puterile a magiarsá tôte popórele si natiunile conlocuitorie in acésta patria; — ei emancipéza si voluntéza si pre evrei in castele magiarsmulu, si-i facu partasi intru tôte favorurile, — numai cá sa se marésca si intáresca pána cându d-ta dle concordistu R. cu o maniera ne mai pomenita vrei se desminti si despretiuesci pre unu románu cá P. care — dupa cum de comunu este cunoscutu — a crescutu in casa parintelui seu románu, *) a invetiatu in scóla romána din Bocsia-romána religiunea, si moral'a nationala romána; care totu déon'a a fostu, este, si sperámu ca va fi románu fidelu, bine-simtiatoriu, si devotatu sántei nóstre cause nationali!!! — Vedi dara dle R. din „Concordi'a“ „cine suntemu!“

Unu preotu, si unu invetiatoriu románu adeveratu, gr. or. — membri Asociatiunei nationali aradane pentru cultur'a poporului románu.

Responsabili fatia cu redactiunea.
Ioachim Chirciu, parochu.
Iacobu Malinu, docinte.

Varietáti.

** M. S. imperatulu este insotit in caleto-ri'a sea spre Orientu de cancel. imperiale c. Beust, de ministru — presedintele Ungariei c. Andraschy de ministrii Plener si Gorove, déru nu si de ministru presedintele cislaitanu c. Taaffe. Program'a caletorii este Constantinopolu, Egiptu, Suez si Ierusalimu.

** Din raportulu, ce l'a datu ministru de finanze in un'a din siedintiele din urma ale dietei Ungariei de venite si spese pre anulu 1868 nótamú aci pre scurtu nise rezultate: Veniturile ordinarié pre anulu 1868 a fostu 111.095,925 fl., venituri straordinarié 2.822,270; Peste totu venitu 113.154,096 florini Spesele ordinarié 96.845,485 fl. Spese straordinarié 13.827,849

*) Parintele atacatulu domnu P. a fostu románu forte zelosu, si iubitoriu de biseric'a sea — cá comerciante in stare buna materiale pre tempulu vietiei lui a facutu multu bine conlocuitoriloru sei, le-a ajutat in tempu de lipsa, si cu deosebire a facutu multe daruri sántei biserici dia Bocsia-romána gr. or. placa dle R. mergi in biseric'a acolo si vei vedé acolo acele daruri cum suntu, icóne, prapuri si alte multe maruntisuri — ce se vedu intru eternisarea memoriei fiertatulu crestinu evlaviosu G. P.

fl. Peste totu spesele ord. si straordinarié: 110.673.334. Prisoseste in a. 1868 asiá déru sum'a de 2.480.761. Cu ocaziunea asternei bugetulu pre anulu venitoriu 1870 dede ministru ung. de finantie si unu conspectu destre isvórele venituriloru (domini de statu) si despre modulu cum le administréda acelea. —

** Dlu Ioanu Badiu fostu concepistu onor. in functiune la comisariatulu regescu in Transilvani'a, este numitu asesoru suplinte la tribunálu urbaniale din Tergulu-Muresiului.

Pentru cele 26 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

Dela Dlu Visarionu Romanu 5 fl.
Dela Biseric'a S. Nicolau din Brasiovu, trimisi prin dlu Epitropu I. A. Navrea, 100 fl.
Dela urmatorii Domni din Brasiovu, si anume:
Iosifu Baracu P otopopu 10 fl. Damianu Datcu 5 fl. Nicolau Padure 5 fl. Nicolau Maciuc'a 5 fl. Ioane H. Ciurcu 2 fl. Alecu Georgiu 3 fl. Ioane Bobancu 1 fl. Vasilie Oroianu 3 fl. Stefanu Russu 1 fl. Georgiu Bacicu 1 fl. Georgiu N. Florianu 1 fl. G. N. Orgidauu 1 fl. Ioane Persioiu 1 fl. Nicolau Strevoiu 1 fl. Cristea Orgidauu 1 fl. Dimitriu Encioviu 5 fl. Antonu Purcárea 1 fl. George Georgiu 1 fl. Ioane Sotiru 2 fl. Teodoru Nicolau 1 fl. G. I. Nic'a 1 fl. G. I. Bómbanu 2 fl. G. Popu 1 fl. I. I. Gamulea 1 fl. Andreiu A. Popoviciu 5 fl. Costache Draganescu 3 fl. Vasilie Voin'a 1 fl. Georgiu Bratu 1 fl. Ioanu I. Padure 2 fl. Stefanu Sotiru 3 fl. Dumitru Eremias 2 fl. Ioane Sanutiua 1 fl. Florea Parvu 50 xr. George Nanu (Campu-lungu) 1 fl. Naie Ionescu et Mihalache Magureanu 1 fl. Ioane Florianu 2 fl. I. Teclu et fiiu 2 fl. H. e. Ionitia 1 fl. George Stefanoviciu 1 fl. Tache Stanescu 5 fl. Ghitia Giorgulescu 1 fl. Dumitru Barla 1 fl. Ioane Rosiu 1 fl. Constantinu Steriu 2 fl. Archimandrescu et Dimitriu 2 fl. Teodoru T. Ciurcu 3 fl. Oprea P. Sfetca 1 fl. Georgiu Colibanu 1 fl. Radu Spuderc'a 1 fl. Nicolau Oghea 1 fl. Ioane Dusoiu 1 fl. Costache Voicu 1 fl. Danielu Demetriu 2 fl. G. Baritiu 2 fl. Nicolae Frigatoriu 1 fl. I. Iarc'a 50 xr. Radu Stefanu 1 fl. Petru Spuderc'a 1 fl. Dimitriu Marcea si I. Gamulea 1 fl. N. I. Mihaltianu parochu 1 fl. Iordache Davidu 5 fl. Ioane Manole 2 fl. Capit. G. Cristurariu 2 fl. Ioane I. Bobancu 2 fl. Nicolae I. Baboianu 1 fl. Ioanu G. Ioanu 5 fl. Radu Pascu 1 fl. B. Baiulescu par. 1 fl. Georgiu Bredianu 1 fl. Ioane I. Petricu 1 fl. Ioane Rasnovanu 2 fl. Zacharia Furnica 1 fl. I. B. Popu 5 fl. Georgiu Vladareanu 2 fl. Iorgu Barla 1 fl. T. Temistocli 1 fl. Nicolae G. Orghidanu 2 fl. Constantinu I. Iug'a 2 fl. P. Oprisiu 1 fl. Stefanu Poenariu 2 fl. Apostolu Popu 1 fl. Nicolae T. Ciurcu 5 fl. Ioane Lengheru 3 fl. Ioane Mesiot'a 2 fl. Stefanu Josifu 1 fl. Ioane Ionasiu 1 fl. Dr. Nicolae Popu 1 fl. (5 fl. 80 xr.) Ipolit Iiasieviciu 1 fl. Iosifu Fericeanu 1 fl. Rudolf Madiurescu 1 fl. Teodoru Zernovanu 1 fl. P. Svulica 1 fl. Naie Dimitriu 1 fl. Radu Mórariu 1 fl. Ghitia Sterianu 1 fl. Rudolfu I. Stinghe 1 fl. Dumitru Cioflecu 1 fl. G. I. Teclu 1 fl. Constantinu I. Popasu 1 fl. Nicolau Padure 1 fl. Iacubu Ferharth 1 fl. Andreiu Pitisiu 40 xr. Nicolau B. Popu 1 fl. I. Urdica 1 fl. Diamandi I. Manole 5 fl. Androne Androniu par. 2 fl. Ioane Petricu Protopopu 3 fl. Panteleimonu Dim'a 2 fl. Ioane Pope'a 1 fl. Dr. Vasilie Glodariu 1 fl. tramisi prin dlu Nicolau Maciuc'a, cu totulu 202 fl. 20 xr.
S a b i u in 18/30 Octóbre 1869.

Comitetulu

11-3 Concursu

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu in comun'a nóstra greco-orientala romána Costeiu in protopresviteratulu Fagetului, prin acést'a se escrie concursu de dato de astadi pána in 26 Octóbre 1869 s. vechiu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu urmátorele: in bani 73 fl. 50 xr. v. a. 100 puncti de clisa, 100 puncti de sare, 15 puncti de lumini, 10 stingini de lemne, 80 de masuri de cucuruзу, 3/4 lanti de gradina si cartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se aviseadia a-si asterne concursule sele la comitetulu parochialu pána in terminulu defiptu, indiestrate cu estrasu de botediu, cu adeverintie despre sciintiele absolvate, despre portarea sea morala si politica, precum si despre servitiulu de pána acum.

Costeiu, 5 Octóbre 1869 s. v.

Ioane Sudresianu
preotu si presidente comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Octomvre 1869.

Metalicele 5%	59 60	Act. de creditu	238 25
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu	121 75
Actiile de banca	708	Galbinulu	5 96